

Український ВІСНИК

М. Шевченко

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XXVII. № 9-10 (травень) 2020

Вони ніжні й волохаті,
А листочки – мов голкати.
Та голки ті не колючки,
То пушиночки – не злючки,
Виглядають гарно так
Й зветься квітка просто – МАК.

Прочитайте:

- ❖ Хроніка діяльності СУРу
- ❖ Спілкування людини з Богом
- ❖ Історія села Верхня Рівна (II)
- ❖ Їх варто читати...
- ❖ Педагогічний ліцей з українською мовою навчання імені Тараса Шевченка в Сігету Мармацієй
- ❖ 25 травня – Міжнародний день філолога
- ❖ Японського фольклориста «зачарувала» народна творчість горян Мараморощини
- ❖ Негостинські бувальщини
- ❖ Трафунки
- ❖ Сторінку письменника
- ❖ Куток гумориста

ЧЕРГОВЕ ОНЛАЙН-ЗАСІДАННЯ ЧЛЕНІВ РАДИ СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ

У вівторок, 19 травня 2020 року, відбулося чергове засідання Ради СУР у режимі відеоконференції, скликане Головою Союзу Українців Румунії, депутатом Миколою Мирославом Петрецьким.

Членами Ради були проаналізовані: фінансово-бухгалтерська звітність за квітень цього року, ситуація членів СУР, внески, що надсилаються філіями СУР, поширення інформації про діяльність СУР, заходи, які вживає Союз Українців Румунії для підтримки місцевих державних адміністрацій, освітніх закладів та повітових лікарень з метою обмеження поширення COVID-19, стадія виконання рішень Ради СУР від 30 березня ц.р. про підтримку шкіл у районах компактного проживання українців, кошториси витрат за період травень-червень цього року, обґрунтування придбання необхідних товарів і послуг у червні ц.р., надіслані філіями та комісіями СУР, запропоновані філіями СУР інвестиції, видавничі плани на другий квартал поточного року та інші організаційні питання. Також була представлена діяльність депутата Миколи Мирослава Петрецького у період квітень-травень 2020 року.

За підсумками проведеного аналізу було констатовано, що голови місцевих організацій СУР брали участь у підтримці населення на тлі пандемії, роздавали засоби індивідуального захисту (маски, рукавички) та дезінфікуючі засоби, а також подарували планшети та комп'ютери учням з малозабезпечених родин і роздали надруковані декларації під власну відповідальність особам, які не мають комп'ютера.

На засіданні було прийнято декілька рішень про продовження зусиль щодо підтримки українського населення під час пандемії коронавірусу.

У середу, 29 квітня 2020 року, відбулися в режимі відеоконференції засідання спеціалізованих комісій Союзу Українців Румунії: Комісія з питань виховання та науки, Комісія з питань культури, Комісія з питань преси, книговидавництва та мас-медіа, Комісія з європейських справ, міжнародних відносин та зв'язків з Україною та українською діаспорою, Комісія з питань молоді та спорту, Комісія з соціальних та сімейних питань. Голова Союзу Українців Румунії Микола Мирослав Петрецький скликав засідання постійних комісій СУР.

Під час засідань були проаналізовані діяльність спеціалізованих комісій упродовж січня-квітня, пропозиції щодо вдосконалення регламентів роботи комісій СУР, пропозиції щодо вдосконалення діяльності комісій та інші організаційні питання. Також були обговорені проблеми, з якими стикаються українці Румунії через пандемію коронавірусу.

Регламенти роботи комісій СУР були проаналізовані та затверджені наступного дня, на засіданні Ради СУР.

Нагадуємо, що вище згадані комісії входять до складу СУР відповідно до положень Гл.V, Ст.27 Статуту СУР та розгортають свою діяльність відповідно до власних внутрішніх регламентів, які не суперечать положенням Статуту СУР. Комісії СУР відіграють дуже важливу роль у розвитку діяльності СУР та у вирішенні проблем, характерних для кожної сфери діяльності, з метою виконання основної мети СУР, а саме захист права на збереження етнічної, мовної, культурної та релігійної самобутності осіб, які належать до української національної меншини, відродження та формування національної свідомості, захист індивідуальних та колективних прав членів організації та зміцнення румунсько-українського співробітництва.

Таким чином, Рада СУР схвалила придбання планшетів для учнів, які взяли участь у повітовому етапі олімпіади з української мови та літератури, а також для тих, хто візьме участь в онлайн-конкурсі читання української поезії, виплату, за рахунок власних коштів, 10 стипендій учням, які навчаються українською мовою в українському ліцеї імені Тараса Шевченка в місті Сігету Мармаціей Марамуреського повіту, 2 стипендій учням Національного коледжу ім. Юлії Хашдеу у місті Лугож Тіміського повіту, 2 стипендій учням Національного коледжу імені Лацку Воде у місті Серет Сучавського повіту, додатково до інших 5 стипендій, які щомісяця виплачує з власних доходів депутат Микола Мирослав Петрецький учням українського ліцею імені Тараса Шевченка.

Було також прийнято рішення забезпечити, по запиті, транспортом учнів випускних VIII-их та XII-их класів, з родин зі складним матеріальним становищем, для складання національних іспитів на диплом про неповну та повну середню освіту.

У рамках аналізу культурно-адміністративної діяльності було вирішено залучити членів молодіжних організацій СУР до роздачі засобів індивідуального захисту (масок, рукавичок) та дезінфікуючих засобів, а також продуктів харчування, з дотриманням усіх рекомендацій державних органів про безпеку в умовах боротьби з COVID-19. Також було вирішено, що під час пандемії усі культурні заходи СУР проводитимуться виключно в онлайн режимі.

У той же час була затверджена участь 10 студентів, які вивчають українську мову та літературу у Бухарестському, Клужському та Сучавському університетах, у курсах Міжнародної літньої школи українистики «Крок до України», організованої з 13 по 26 липня 2020 року Міжнародним інститутом освіти, культури та зв'язків з діаспорою (МІОК) Національного університету «Львівська політехніка».

ОНЛАЙН ЗАСІДАННЯ РАДИ СУР

У четвер, 30 квітня 2020 року, відбулося засідання Ради СУР у режимі відеоконференції. Засідання було скликане Головою Союзу Українців Румунії, депутатом Миколою Мирославом Петрецьким.

Під час засідання були проаналізовані: фінансово-бухгалтерська ситуація за березень, звіти про необхідності, надіслані філіями та комісіями СУР за травень, інвестиції, запропоновані філіями СУР, як були виконані рішення Ради від 27 березня, щодо надання фінансової допомоги школам та лікарням у повітах, де компактно проживає українське населення, кроки, які вживають філії СУР для підтримки людей у повітах, де проживають етнічні українці, діяльність кореспондентів часописів СУР за період лютий-квітень, заходи, які застосовує СУР для підтримки місцевих державних адміністрацій, навчальних закладів та повітових лікарень з метою зменшення поширення пандемії COVID-19, проекти регламентів спеціалізованих комісій СУР та інші організаційні питання.

Було прийнято низку рішень, серед яких, збір коштів для учнів з фінансовими проблемами та продовження пожертвування комп'ютерів з боку СУР учням та школам у населених пунктах компактного проживання етнічних українців.

Також було встановлено, що провід СУР продовжуватиме регулярно інформувати українську громаду про заходи щодо запобігання поширенню нового коронавірусу, встановлених румунською владою, посередництвом комітетів повітових філій СУР та бюро місцевих організацій СУР та шляхом розміщення інформації на сторінці СУР у Facebook

www.facebook.com/UURCYP

та на новому веб-сайті СУР www.uur.ro.

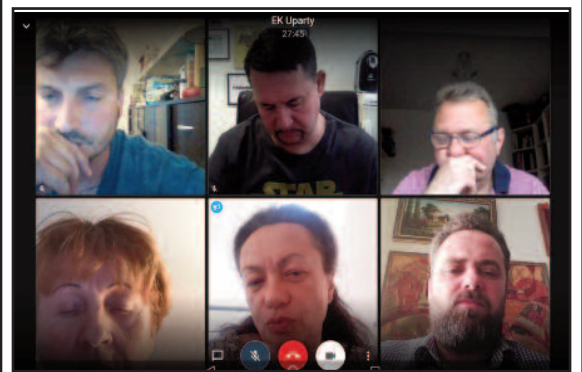
На тлі надходження тривожної інформації про масові вирубки лісів як в районі села Поляни, так і в інших марамороських населених пунктах, депутат Микола Мирослав Петрецький надіслав звернення міністру навколишнього середовища Костелу Алексе, в якому наголосив на необхідності пошуку реальних та ефективних рішень для припинення незаконної вирубки лісів. На його думку, за відсутності рішучих заходів з боку влади, безжальне знищення лісового фонду може призвести до зростання обурення місцевого населення.

У понеділок, 11 травня 2020 року, Голова Союзу Українців Румунії (СУР), депутат Микола Мирослав Петрецький взяв участь в третьому онлайн засіданні Управи Європейського Конгресу Українців (ЕКУ), в контексті пандемії коронавірусу. Засідання скликав та очолював Президент ЕКУ Богдан Райчинець. Під час зустрічі було представлено останню інформацію про діяльність робочої групи Світового Конгресу Українців

(СКУ) для підтримки українських громад у світі під час пандемії. Також були обговорені організаційні питання такі, як: підготовка до Конференції ЕКУ, проведення річних зборів СКУ-дистанційно, співпраця з неурядовою організацією «Координаційний ресурсний центр» та з громадською організацією «УКРАЇНА-2050».

Голова СУР Микола Мирослав Петрецький представив результати, ініційованої кампанії по збору коштів на підтримку лікарень у повітах компактного проживання українського населення та на придбання мобільних пристроїв для учнів і вчителів для онлайн-навчання.

Голова СУР Микола Мирослав Петрецький представив результати, ініційованої кампанії по збору коштів на підтримку лікарень у повітах компактного проживання українського населення та на придбання мобільних пристроїв для учнів і вчителів для онлайн-навчання.

Педагогічний ліцей з українською мовою навчання імені Тараса Шевченка в Сієту Мармацієй

«Любіть і вивчайте свою рідну українську мову, бо знати й розмовляти рідною мовою – це гарно і гордо!»

Добре володіти, крім румунської, державної, й своєю рідною українською мовою, означає бути двічі людиною, посідати дві культури, два духовні світи, мати ширший кругозір світоприймання – значить бути багатшим. При цьому слід не забувати що рідну мову ніхто не успадковує так собі механічно, як будь-яке інше майно, її треба вивчати, плекати й постійно збагачувати. Школа є саме тим цілющим джерелом підживлення самобутньої культури українців Румунії, гарантією збереження в її середовищі материнської мови, як визначальної ознаки існування національної української громади в Румунії.

На сучасному етапі в Румунії діє єдиний навчальний заклад з українською мовою навчання - Педагогічний ліцей імені *Тараса Шевченка* в м. Сієту Мармацієй, повіт Марамуреш. Цей навчальний заклад має вже свою традицію: його засновано восени 1944 року під керівництвом проф. Павла Кушніра як Український ліцей що налічував на той час 22 учнів. Між 1949-1950 роками, коли виникла потреба українських вчителів і поширилась ідея готувати найталановитішу молодь ще з шкільної лави і надавати школярам спеціалізовану педагогічну освіту, було засновано Українську педагогічну школу, а наступного року, тобто 1959 року, теоретичний та педагогічний відділи об'єднуються під єдиною назвою **Український ліцей імені Тараса Шевченка**.

1960 року ліцей був закритий, педагогічний відділ був перенесений до румунської педагогічної школи, а теоретичний відділ - до ліцею імені Драгоша Воде, де вони діяли як український відділ. У 1966 році був останній випуск українського відділу Педагогічної школи. З 1967 по 1990 роки педагогічний ліцей більше не мав класів з українською мовою викладання. У 1990 році у Педагогічному румунському ліцеї було засновано український відділ і набрано IX-ий клас зі спеціальністю – вчителі. У 1997 році в Сієту Мармацієй урочисто була відновлена діяльність Українського ліцею імені Тараса Шевченка, як самостійного навчального закладу з українською мовою навчання з відкриттям 3-ох початкових класів, 1-го гімназійного та 5-ти ліцейних класів. На відкриття прибув сам президент Румунії в той час *Еміл Константінеску*, міністр освіти Румунії *Вірджіл Петреску*, посол України в Румунії *Олександр Чалий*, заступник міністра освіти України та безліч гостей з України та Румунії.

Саме цей день і можна вважати *Днем народження школи*. З перших днів існування школи до викладацької роботи та педагогічної практики, були залучені викладачі-педагоги з великим досвідом, як Юлія Грінь, Іван Корнищан, Анна Попович, отець Микола Лаврюк, Анна Марущак, Маргарита Лаврюк, Валентина Кулак, Ельвіра Чубіка та інші, а директором призначено проф. Федора Поповича.

За 23 роки існування ліцею (з 1997 року по 2020 рік) пройдено різні етапи, протягом яких назбиралось чимало досвіду. Помітні можливості покращення умов навчання в україномовному ліцеї настали починаючи з цього навчального року, через спільні зусилля Миколи Мирослава Петрецького, депутата Румунського Парламенту та голови Союзу українців Румунії, Мирослава Петрецького, голови філії повіту Марамуреш, директора Педагогічного ліцею імені *Тараса Шевченка* Василя Куреляка та педкадрів ліцею. Таким чином, в приміщенні ліцею було засновано садочок з програмою подовженого дня. Також депутат Микола Мирослав Петрецький надав з власних коштів 5 стипендій для учнів 9-тих класів та кошти для придбання меблів, а Мирослав Петрецький надав 10 стипендій. На сучасному етапі було і залишилося чимало проблем, пов'язаних насамперед із відсутністю належного навчально-методичного забезпечення, створення науковцями спеціальної методики викладання, яка б розробила лінгво-дидактичні принципи, методи навчання та інтерактивні технології. З метою створення належних умов для забезпечення ефективності навчального процесу в Педагогічному ліцеї з українською мовою навчання імені *Тараса Шевченка*, Союз українців Румунії останнім часом приділяє все більшу і більшу увагу. Сьогодні і завтра є добра нагода в ході толерантної співпраці визначити важливі напрями покращення умов навчального процесу Педагогічного ліцею імені Тараса Шевченка та шляхи їх реалізації, тому **запрошуємо учнів – знавців української мови – поступати до українського ліцею!**

Ельвіра КОДРЯ

Прийшла весна, розцвіли квіти, фруктові дерева, а ліс зазеленів. Гарна природа і погода надворі, але потрібно сидіти в хаті, бо прийшов до нас вірус жакхливий, а люди виконують виказівки. Перейде і це, ми просимо Господа Святого і Він змилюється над нами, а по-перше над діточками.

Пригадала собі, як весною, коли я була вихователькою у Негостинській школі, приготувляла дітей до 1 Червня. Пошукала в моїх альбомах і знайшла багато фотографій. Щороку виходила з дітьми на сцену і всі

МОЇ СПОГАДИ

раділи цим днем. Співали, декламували вірші, танцювали і не забували рідну мову. Діти з садочка і всі учні школи співали і любили українську мову. Дома вони говорили лиш по-українськи, а румунську вивчали в школі. Як поступали до першого класу, вміли говорити і по-румунськи. Я говорила з дітьми двомовно. Я любила і люблю дітей, і

вони мене люблять, я це відчуваю. Знайшла кілька фотографій з дітьми. Діти були щасливі і приходили до садочка з великою радістю. Роки пройшли і залишилися тільки спогади, котрих не можна забути.

Бажаю всім дітям, малим і великим, багато здоров'я, успіхів у житті і миру на землі. Хай Бог Святий охоронить всіх.

На многая і благая літ всім діточкам.

Феліція ГРИГОРАШ

Фото авторки

Чому воно так!

Мій допис про новий дім культури села Пергівці /громада Тодірешти/, який я вислав до часопису „Curierul ucrainean“, був «зарізаний»!

Панове, багато років тому /1969-1979/ я тут викладав математику, тобто у школах сіл Пергівці і Тодірешти. Тоді писав чимало до «Нового віку». Подивіться у колекцію газети тих часів. Там побачите, що учні, які були членами «Енігми» /Пергівці/ та «Албіна» /Тодірешти/, розв'язували задачі рубрики «Для вас, учні і піонери», були дуже раді, коли їх імена появлялися у «Новому віку».

У школах громади Тодірешти викладали педкадри із Дарманешт, тут є багато газдів із Дарманешт. Можу сказати, що якби я був викладачем після Грудневої революції 1989 р., тоді тут я міг мати групу учнів, які би вивчали українську мову!

Чому ніхто не кліпає очима, коли одні «кореспонденти» іноді публікують ті самі матеріали /навіть і ті самі фотографії/ у трьох газетах: «Curierul ucrainean», «Український вісник» та «Вільне слово»?

Ще щось: Чому у наших часописах не пишуть наші учні та студенти?

Багато читачів навіть не знають, що у Сучавському університеті «Штефан чел Маре» ще є українське відділення!?

Минуло 30 років!

Нашому СУРу тільки що сповнилося 30 років!

Це мало, чи багато?

Для мене час наче пролетів, як блискавка! Я брав участь на першому конгресі у Бухаресті 1990 року.

Пригадую як ми з Іваном Івасюком вийшли подивитися на тих, що мітингували на Університетській площі. Ми почали говорити «по-нашому», коли запримітили, що одні дивляться криво на нас. Тоді я сказав Івасюкові: кладім ноги на плечі і потихенько відходім!

З цієї нагоди висилаю фотографію, яку зробив Ілля Дівісієвіч. Тут треба сказати, що Ілля Дівісієвіч знімав та фотографував українські заходи.

Маю пропозицію, щоб й інші кореспонденти, які мають фотографії з конгресів, висилали їх до «Українського вісника».

Я думаю, що багато тих, котрі брали участь на конгресах, можуть дещо сказати про ці події.

Надіюсь, що будуть і такі, що відгукнуться!

Ще скажу, що багато моїх знайомих щось мені «врубали»: не досить, що ти публікуєш рідко, але ті, що висилають той самий матеріал до трьох часописів, тебе не читають!

Дорогі кореспонденти, висилайте різноманітні матеріали – мандруйте селами, виходіть у люди.

Якщо одні матеріали будуть «зарізані», тоді «рутенці» будуть радіти!

Доки будуть нас ділити на «сурівців» та «одурівців» /між іншим, який там ще /УДУР?/ тобто ДСУР?

Минули вже 30 років, а ми все роз'єднуємося!

Тут-тут мав я забути: Я розповсюджую наші газети і журнали у громаді Дарманешти, висилаю їх поштою і по Румунії. Один із тих, що їх дістає від мене, показав одним «окраїнцем» що проживають у Сучаві, які закінчили ліцей на українській мові, а вони просили, щоб я посилав їм українську пресу. Панове, адже у Сучаві існує приміщення СУР, там є преса, є бібліотека! Вони мені «лягнули»: А ми туди не йдемо!

Було колись...

Я думав, що писати про пасхальні свята та Вознесіння легка справа, але на цей раз воно не так.

На Великдень 2020 року все було інакше, жінки не ходили святити паску, люди не ходили у гості... На жаль, не ходили і на цвинтар, щоб згадати тих, кого вже нема на цім світі. Висилаю вам фотографію, зроблену кілька років тому. Так «накривають гроби» у Марицеї, у вівторок після Великодня.

Маючи на увазі, що двадцятье травня – це День героїв /чи Спасе/, хочу нагадати ім'я тих, що загинули у Другій світо-

вій війні. Це були мешканці Марицейки. І ось їх імена: Voiciuc H. Gheorghe, Cureliuc O. Gheorghe, Cureliuc O. Nicolai /брати мого тата Ністор Курилюк/, Cureliuc Ioan, Cureliuc P. Gheorghe, Chireliuc O. Dionisie, Botezatu Gheorghe, Cureliuc N. Ioan, Cureliuc N. Nicolae, Tscaciuc P. Ioan, Vasileniuc P. Mihai, Ududec Gheorghe Mitruș, Voiciuc I. Mihai, Chichiriță Ioan.

Монумент знаходиться у селі Данила. На ній є й ім'я сина барона Капрі, а саме Йосіфа Капрі, який упав у першу днину другої світової війни.

Хай їм буде земля пером і пухом!

Тексти і фото: Микола КУРИЛЮК

ІСТОРІЯ СЕЛА ВЕРХНЯ РІВНА (II)

Короткий екскурс в історію Мараморощини

Щоб краще дізнатися про історію Верхньої Рівни, потрібно зробити короткий, але необхідний екскурс в історію краю, який зветь Мараморошем (Мармарошем), або Мараморощиною (Мармарощиною).

У наші дні Мараморощина входить до складу двох держав: України та Румунії, але державний кордон не збігається з етнічними межами: у кожній з двох частин краю є як румунські, так і українські частини Мараморощини.

Перша письмова згадка про село Верхня Рівна, як і про багато інших поселень, – це лише фіксація факту його існування. У випадку Верхньої Рівни можна припустити, що селище зародилося в Середньовіччі.

Дослідник Володимир Мороз у своїй праці «У серці Мараморошу: Історія греко-католицької спільноти Дубового й околиць» (Видавництво Українського католицького університету, Львів 2019), доводить, що землі Мараморощини були заселені з доісторичних часів. Наприклад, пам'ятки середнього палеоліту – Мустьєрської культури (Мустьєр – культура і епоха палеоліту) 150.000 – 140.000 рр. до нашої ери – виявлено в печері Молочний Камінь біля Солотвина. У цій печері, а також біля Углі, Нижньої Апші (Діброви), Солотвина та Руського поля виявлено пам'ятки пізнього палеоліту (40.000 – 12.000 рр. до н.е.).

Єна Мараморощині й численні пам'ятки наступних епох – неоліту, енеоліту (мідно-кам'яного віку), бронзового та залізного віків. «Зокрема, в Дубовому були виявлені пам'ятки культури карпатських курганів II-IV ст., що існували по обидва схили гір – на Закарпатті і в Галичині – та передувала періодові активного заселення теренів Закарпаття слов'янами. По обидва боки Карпат існувала також і пшеворська культура (археологічна культура, що визначає залізну добу на території Польщі та Західної України)» – зазначає у вищезгаданій праці Володимир Мороз.

Археолог Тиводар Легоцький (1830-1915) – автор численних праць з історії Закарпаття та Угорщини, стверджує, що до приходу угорців у регіоні проживало східнослов'янське населення – білі хорвати (Історія Білої Хорватії та білих хорватів до сьогодні є предметом досліджень, що проводяться європейськими фахівцями, особливо словацькими, угорськими, польськими та українськими істориками).

Інший археолог, доктор історичних наук Маркіян Смішко (1900-1965), який досліджував пам'ятки культури карпатських курганів, першим висловив думку, що її носіями були племена карпів, яких він вважав безпосередніми предками східної частини літописних хорватів. З «Енциклопедії українства» дізнаємось, що карпи це слов'янське, ранньоісторичне плем'я, що мешкало в горах Карпатах. Згідно з римськими хроніками I століття, у горах Карпатах жив народ карпів, споріднених з вірменами. «Кар-Пат» означає «кам'яна стіна». Ймовірно від назви племені «карпи» надано пізніше назву горам Карпатам. Таку позицію поділяли археологи Едурд Балагурі (1931-2004) та Степан Пеняк (1927). Інші вчені вважали, що носіями цієї культури було плем'я костобоків – стародавнє плем'я, що мешкало, згідно з античними авторами, в Дністер-Карпатському регіоні. Ймовірно назва його походить від двох слів «кості» і «боки». У 179 році нашої ери костобоки вторглися у межі римської провін-

ції Дакія і перейшли увесь Балканський півострів. Деякі дослідники, між якими і румунський історик Ніколає Йорга, відносять цей народ до фракійців, інші до слов'ян, треті до кельтів, а четверті до сарматів.

Сучасні дослідники вважають, що в культурі карпатських курганів поєдналися гетодакійські та ранньослов'янські елементи. Пшеворську культуру, яка тривала приблизно 600 років (з 200 до н.е. до 400 рр. після н.е.) на Закарпатті, археологи пов'язують із вторгненням германців-вандалів, але відзначають, що вже в VI ст. у регіон прийшли давні слов'яни. Отже, слов'яни почали проникати на Закарпаття ще в II-IV ст. н.е, проте остаточно слов'янського характеру місцеве населення набуло в другій половині першого тисячоліття н.е. (Мороз, аруд, «Відповідь з управління внутрішніх справ у Закарпатській області старості греко-католицької громади Дубового Юрію Магею», 25 березня 1993 р., 1 арк.).

Безперервні «варварські» вторгнення до Римської Імперії, головні готів, які у III-му ст. розділилися на дві гілки – остготи (остроготи, гревтунги) і вестготи (візіготи, тервінги), змушують римські війська відступати з Дакії. Саме вестготи почали одне з перших головних уторгнень в 263 р. А вже 271 р. для полегшення оборони імперії імператор Луцій Доміцій Ауреліан покидає Дакію, вивівши з провінції за Дунай частину зроманізованого населення. А готи оселяються на північ від Дунаю, де створюють незалежне королівство у покинутій римлянами Дакії. Але мараморське населення, яке складалося з плугатарів та пастухів, перебуваючи тут вже кілька поколінь, готове пожертвувати життям на захист своєї землі, не покидає її.

Страх перед варварами не міг бути великим, бо тут йшлося про народи, з якими жителі тодішньої Мараморощини здавна увійшли в контакт, і в будь-якому разі дружба з ними не могла бути дорожчою за гостру римську податкову систему. До того, вони жили в природній фортеці, яку було важко завоювати і яка не знаходилася на шляху загарбників.

Легенди Мараморощини спогадують про такі племена, як лангобарди (довгобороди), бастарни (певкіни), гугурези (угорці). Про сарматів свідчить назва гори Серматієш (Sărmătieș), що поблизу села Будешти, про куманів (кипчаки, половеці – дослівно, «люди поля», «степовики»), свідчать прізвища Коман і назва гори Команова Нога (Piciorul Comanului). Джерела свідчать й про те, що серед половецьких ханів в літописах часто носять християнські імена, одружуються з нащадками руських, угорських, візантійських правителів.

Проф. А. Філіпашку пише в своїй «Історії Мараморощини», що від готів жителі Мараморощини запозичили такі імена, як Татомир, Драгомир, Ладомир, слово князь, а також будівництво дерев'яних церков в готичному стилі, яке розпочалось таки з четвертого століття і триває по сьогоднішній час. Стародавні церкви, побудовані в такому стилі, знаходяться чи не в кожному селі Мараморощини. Найдавніші з-поміж них знаходяться в селі Єуд (1364 р.) і в селі Апша де Міжлок (Середнє Водяне, Україна) – Церква св. Миколи Чудотворця (1428р.).

Готи були повністю розгромлені гунами і антами близько 375 р. Поява на дунайських обріях «нового» народу – гунів – примуси-

ла тодішніх істориків шукати їхні корені повсюди. Зокрема, Філосторгій, який народився приблизно 365 року, писав: «Ці гуні – напевно, народ, якого давні називали неврами». Євстафій, який жив у XII ст., пише, що «унни, або тунни, – каспійський народ із племені скіфів».

Пізноримський історик Амміан Марцеліан, хоч і жив у ці часи (IV ст.), про походження гунів нічого конкретного також не знає: «Плем'я гунів, про яке мало відомо з давніх пам'яток, живе за Меотійським болотом біля Льодовитого океану і переважає всяку міру дикості».

Принагідно відзначимо, що для римлян всі неримські народи були дикими і називалися ними варварами.

Румунські історики такої думки, що найглибші сліди на території Мараморощини залишили слов'яни, як ми вже згадували. Від слов'ян мараморське населення запозичило любов до свободи, оскільки всі слов'яни жили вільними, а через деякий час звільняли і своїх рабів. Також від слов'ян запозичили вони назву «воєвода» і багато інших слів, які утвердилися в румунській мові під впливом вживання в церквах протягом століть старослов'янської мови.

Перші слов'янські жителі регіону, про яких є відомості в писемних пам'ятках, – це білі хорвати, які заселяли як Закарпаття (Підкарпаття), так Прикарпаття (Галичину). Крім того, на південно-західних схилах Карпат поширені пам'ятки, які пов'язують їх із дулібами (одне із великих племен умовно східних слов'ян). Східні слов'яни переселялися на Закарпаття із Галичини і своєю культурою були тісно пов'язані зі східними слов'янами Подніпров'я – як пише археолог Павло Пеняк: «Упродовж VIII-IX ст. слов'яни Верхнього Потисся територіально й етнічно пов'язані з населенням Прикарпаття, Волині, Поділля, сформували на основі корчаксько-празьких старожитностей східнослов'янський (праукраїнський) варіант культури Луки-Райковецької (східнослов'янська археологічна культура VIII-IX ст., пам'ятки якої поширені у лісовій та лісостеповій зонах України від Дніпра до Закарпаття, а також у Східній та Західній Молдавії, стала підґрунтям Київської Русі)» (Мороз, там же, с.17).

Приплив східнослов'янського населення із другого боку Карпат тривав безперервно. Він почався ще до того, як предки українців у зв'язку з політичною та культурною приналежністю до Київської Русі прийняли самоназву «русини», і не припинявся багато віків аж до новітньої епохи.

Одним з перших описів Мараморощини залишив нам академік Іоан Міхалі де Апша: «Мараморський комітат розташований на верхній течії річки Тиси, це закрита з усіх боків височин і горами, площа, подібна на фортецю з вузькими воротами біля міста Хуста, де Тиса прощається зі своїми рідними місцями і покидає їх назавжди. Води Мараморощини проливаються її мов жилки в листях дерев. Течуть річки з усіх країв до середини землі, де їх приймає Тиса, з лівого боку річки Мара, Іза, Ронішора, Вішеу, а з правого боку Водиця, Тересва, Тербля. Всі ці річки розгалужуються прекрасними долинами, долинами і потоками, які є рідкісною природною красою, подібною на красу античної Еллади. (Ioan Mihalyi de Arșa, «Diplome maramureșene din secolul XIV și XV», Maramureș Sighet, 1900, p. 4-5.)

Михайло ГАФІЯ ТРАЙСТА

Спілкування людини з Богом

Напевно багато християн у наш час думають про минулі часи, коли Син Божий жив серед людей, допомагав їм, лікував їх, навчав їх так, як ніхто раніше не робив. Деякі з тих, хто був сучасниками Спасителя, не знали, хто їх навчає, не знали хто є Він насправді, хоча вони бачили творені Ним чудеса.

Сьогодні багато християн з певною ностальгією думають про ті часи, коли люди могли бачити Ісуса, говорити з Ним віч-на-віч, привілей, який нам сьогодні не доступний. Але оскільки прагнення до єднання з Богом закладене в нашій природі, повстає запитання як ми можемо спілкуватися з Богом у наші часи? Яким способом можемо зустріти Бога? З тим самим Ісусом Христом, якого люди зустрічали тисячі років тому? Чи можемо ми все ж таки спілкуватися із Ісусом Христом, як робили цього Його апостоли?

Ось кілька запитань, на які я спробую відповісти, враховуючи повчання Біблії та Святих Отців. Хоча стається дуже рідко, і лише на Великі свята, окремі люди з особливим духовним життям бачать Ісуса Христа навіть і сьогодні. Нас, звичайних людей, Святе Письмо навчає, що існують чотири способи спілкування з Ісусом Христом, Сином Божим.

Перший спосіб це через прийняття євхаристії. У цьому таїнстві під виглядом хліба і вина ми причащаємося тілом та кров'ю Христа і таємним чином єднаємося з самим Богом. Ми повинні бути повністю переконані, що, наближаючись до чаші, ми ділимося не символами, а тілом та кров'ю справ-

жнього Господа. Це найвища форма спілкування людини з Богом.

Спілкуємося ми з Богом й тоді, коли читаємо Святе Письмо. Все, що в Біблії написано, воно написано для кожного з нас. Присутність Святої Євангелії у нашому домі означає присутність Бога серед нас через Його слово. Наші дідуся та бабусі, хоча не всі вміли читати, мали велику повагу до Біблії, кланялися та цілували її, тому що знали, що посередництвом Святого Письма, Бог є серед них. Це можна вважати другим способом спілкування Ісусом Христом.

Третій спосіб зустрічі з Богом – допомагати нашому ближньому. У 25-тій Главі Євангелії від Матвія нам описано спосіб, в якому Ісус судитиме всіх людей наприкінці віків. Ісус розділить усіх людей на дві частини: праведники та грішні. Праведникам, Тим, що праворуч Нього, Ісус скаже: «Прийдіть, благословенні Отця мого, бо я голодував, і ви дали мені їсти, мав спрагу, і ви мене напоїли, чужинцем був, і ви мене прийняли, нагий, і ви мене одягли, слабував, і ви мене відвідали, у в'язниці я був, і прийшли ви до мене. По-правді кажу вам: чого тільки одному з найменших цих ви вчинили, Мені вчинили! І праведники підуть на вічне життя, а грішники на муки.»

З цих слів ми робимо висновок, що Спаситель ототожнює себе з нужденними, з хворими в лікарнях, з ув'язненими, яких ми часто, може, занадто суворо судимо. Ось чому тоді, коли ми допомагаємо нещасливій людині, ми робимо добро Христу та зустрічаємо Його.

Четвертий спосіб спілкування з Богом – це зустріч з Ісусом Христом воскреслим із мертвих, котрий ішов із Лукою та Клеопою по дорозі (Лк.24), а вони не впізнали його, лише тоді коли у них же відкрилися очі. Але Він став невидимим для них. Ісус Христос воскреслий і невидимий – по дорозі нашого життя кожної хвилини. Він таємно проводить нас весь час, хоча ми не пізнаємо Його. Він завжди з нами, саме тому Преподобний Серафим Саровський зустрічав кожного хто приходив до нього наступними словами: «Христос Воскрес, Радість моя!»

**Отець Іван ЮРЧА
с. Бистрий, Мараморщина**

ЇХ ВАРТО ЧИТАТИ!...

Г. С. СКОВОРОДА (1722-1894)

• Гуманіст, філософ, письменник, мандрівний педагог свого народу, вчитель-ментор, музикант-композитор, пілігрим святої природи, синтез української народної мудрості та високої писемної культури – Григорій Савич Сковорода народився 3 грудня 1722 на Полтавщині.

• Був одним із найкращих, чи не найкращий, з учнів Києво-Могилянської Академії.

• Вчителював у Переяславському та Харківському Колегіумах. Викладав поетику за власним курсом, для якого складав прикладні вірші, що пізніше увійшли до збірки «Сад Божественних пісень».

• Подорожував по Угорщині, Словаччині, Австрії, припускається що був в Німеччині та Італії.

• Володів, окрім української, російською, польською, німецькою, грецькою та латинською мовами. На останій написав частину своїх творів.

- Головні філософічні засади Сковороди:
 - Основний сенс життя – самопізнання і «сродна праця»;
 - Обов'язкова постійна боротьба «добра» із «злом»;
 - Єдність людини з природою;
 - Основною підставою кращого життя є освіта – духовне звільнення людини;
 - Фактичне завдання філософії – шукати Правду і прагнути до неї; в умовах людського життя це неосяжна ціль, а щастя людини є в тому, що вона чомусь шукає Правди!...

Творчість Сковороди складають:

1. Сад Божественних пісень
2. Байки Харківські
3. Філософські трактати, діалоги (17 творів)
4. Афоризми
5. Листи

• Перед смертю заповів собі такий надгробний напис: Мир (світ) ловив мене, але не впіймав.

• Вважав, що головною причиною зла є не наслідування «сродної», тобто природженої, Богом подарованої, праці/здібності, і оправдовує це так:

... при одному і тому ж стані життя один ублажається, а інший окаянствує, одного військовий сан прославляє, а іншого осоромлює,... одного богослов'я робить світильником світу, володарем серцець..., а другого крутієм, лицеміром; одного наука піднесла до небес, а другого звела до пекла; одному суддівство принесло ім'я добродійника, в другому розбійника; одному начальствування в похвалу і честь, а другому – в огуду і обмову...»

• Сучасники говорили, що Сковорода вчив так, як жив і жив, так як вчив!

Євсебій ФРАСИНЮК

25 ТРАВНЯ – МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ ФІЛОЛОГА

25 травня по всьому світу відзначається Міжнародний день філолога, який об'єднує лінгвістів, літературознавців, вчителів відповідної спеціальності і всіх, хто пов'язаний з філологічною освітою. До них відносяться бібліотекарі, журналісти, мовознавці, перекладачі і т. д. Випускники, які закінчили філологічні факультети, частину свого життя присвятили вивченню подібних наук, а тому можуть теж долучитися до свята. Це професійне свято і відзначається людьми, діяльність яких пов'язана з культурою, писемністю та історією і просто шанувальниками рідної мови і літератури.

День філолога відзначається з 1989 року. Саме в цьому році відповідне свято було затверджене постановою ЮНЕСКО. Подібне рішення було прийнято для того, щоб показати велику значимість філологічних наук. Адже саме писемність, культура та історія є основними складовими будь-якого народу. Люди це зрозуміли багато століть тому, оскільки філологія як окрема наука почала розвиватися ще в Стародавній Індії. Цю тенденцію перейняли Стародавня Греція і Рим, а в 17-18 століттях склалася як наука, що вивчає давню культуру (мову, літературу, історію, філософію, мистецтво в їх взаємозв'язку).

З диференціацією окремих наук зміст поняття філології змінився: філологію стали розуміти як сукупність наук, які вивчають культуру народу, виражену в мові і літературній творчості.

Сам термін прийшов з Греції і перекладається як «любов до слова». У деяких джерелах є дані про те, що люди трактують переклад як «друг слова». Але впровадження самого поняття науки не може свідчити про дату її виникнення. Давні тексти завжди викликають інтерес у людей, оскільки можуть багато розповісти про минулі часи, розповісти про традиції і нюанси у повсякденному житті певного народу чи етносу.

Перші розшифровки до подібних матеріалів датовані III століттям до нашої ери. Це говорить про те, що вивченням мови і культури люди займалися протягом усієї своєї історії. В Європу філологія прийшла тільки в XVII столітті. Первісне розуміння філології було пов'язано з вивченням стародавньої культури, древніх і середньовічних текстів. У процесі розвитку суспільства зміст поняття філологічної науки змінювався: сучасна філологія – це сфера знання, яка дослід-

жує письмові тексти і на основі їх змістовного, мовного і стилістичного аналізу – історію і сутність духовної культури суспільства. Початком становлення української філології у Львівському університеті є заснування Кафедри руської словесності 1848 року, першим завідувачем якої був Яків Головацький (1848–1867). У 1853 році професор Костянтин

Зеленецький випустив книгу під назвою «Введення в загальну філологію», а в 1860 році був випущений журнал «Філологічні записки». Але в ході термін був ще задовго до цього. Про це свідчить той важливий факт, що великий російський вчений Михайло Ломоносов вживав назву відповідної науки в своїх працях.

Святкування дня філолога має свої традиції. Полягають вони в тому, що в свято проводять наукові конференції, лекції та семінари. На подібних заходах філологи можуть розповісти громадськості про всі знахідки і досягнення у відповідній науці.

Незважаючи на невелику поширеність свята, шанують день філолога в усьому світі. По телевізору багато каналів транслюють документальні фільми і передачі, присвячені вивченню культури, історії, мови. Для громадськості це відмінний шанс підвищити рівень знань в даній області, зануритися в епоху минулого і дізнатися багато цікавих фактів.

У школах і вузах прийнято проводити інтелектуальні ігри, конкурси і змагання, які сприяють тому, що нове покоління більш поглиблено вивчає культуру, історію, писемність. Все це гарантує, що інтерес до філології та її наук окремо не згасне ніколи.

У румунських ЗМІ я знайшов дуже мало посилань на святкування Міжнародного дня філолога. Я запитав себе, чому? Можливо, це категорія вчених, які не виділяються як інші професійні кате-

горії. Але ще раз вірне прислів'я, що ми цінуємо людей більше, коли вони «покидають» нас. Тож я знайшов багато посилань на особистостей, професійних філологів, такого роду «Покинув нас ...», «Пішов від нас...» Це боляче ... Я думаю, що молоде покоління повинно зробити щось більше в цій галузі, щоб вони не досягли вищезгаданої ситуації.

Вітаємо наших колег з цим святом і бажаємо їм професійного зростання, творчих успіхів і наукових відкриттів! Не забудьте привітати в цей день своїх вчителів і викладачів. І постарайтеся не наробити в листівках і повідомленнях орфографічних і граматичних помилок.

ПРИМІТКА

Спеціально до Міжнародного дня філолога ми підібрали висловлювання, в тому числі жарти-тлівлі, в яких почасти криється специфіка роботи філолога.

Філолог повинен зробити в житті 3 речі: отримати диплом, виправити співрозмовника, виростити продовжувача. При цьому другий пункт він повинен виконувати регулярно!

Філолог не повинен спати більше чотирьох годин на добу, інакше за все життя він не встигне навіть перегорнути весь той обсяг літератури, яку хоча б реально знайти.

Філолог не має права говорити «не знаю», так як в його лексиконі має бути досить слів, щоб висловити це іншим способом.

Якщо два філолога одружуються, вони не просто вступають в шлюб, вони об'єднують бібліотеки.

Філолог – це вчитель повільного читання. (Ф. Ніцше.)

Я ніколи не думав, чесно кажучи, що філологія і історія мистецтв можуть прогнати людини. (М. Фріш.)

Створити мову неможливо, бо її творить народ; філологи тільки відкривають її закони і систематизують, а письменники тільки творять згідно з цими законами. В. Г. Бєлінський.)

Французький письменник та доктор філологічних наук Мішель Талер у 2004 році опублікував унікальний роман «Потяг з невідкіль» на 233 сторінках друкованого тексту. Унікальність є в тому, що на його сторінках не зустрінеш жодного дієслова! І цікаво, що поки що ніхто не зміг перекласти цю книгу на іншу мову, оскільки це практично означало б її переписування.

Матеріал підготував
Віктор ГРИГОРЧУК
голова Яської філії СУРУ

ЯПОНСЬКОГО ФОЛЬКЛОРИСТА «ЗАЧАРУВАЛА» НАРОДНА ТВОРЧІСТЬ ГОРЯН МАРАМОРОЩИНИ

Нещодавно на Тячівщину (Україна) знову завітав японський фольклорист Норіо Інагакі, котрий веде дослідницьку діяльність в Інституті фольклору і архівів Румунської академії наук у м. Клуж. Цей проект започатковано в 2014 році. Його метою є віднайдення найяскравіших зразків нематеріальної культурної спадщини різних етносів, що населяють Україну, Румунію, Болгарію та Сербію. Дослідник намагається якнайповніше задокументувати найбільш характерні пісенні й танцювальні цікавинки та створити тематичну відеотеку на базі згаданого інституту, а крім того – видати монографію з порівняльним аналізом відшуканих взірців. До речі, відео- та звукозапис Норіо здійснює самотужки. Вчений цікавився не лишень музикою й танцями, а й народними звичаями, обрядами, зокрема, весільними, а також вечорницями. Труднощів у спілкуванні з гостем в Україні не виникало, адже він справжній поліглот – володіє, окрім рідної, японської, та англійської, і румунською та угорською

Дослідник автентичного музичного фольклору з Інституту фольклору та архіву Румунської Академії наук в м. Клуж Норіо Інагакі (м. Тячів, лютий 2016 року).

методичного центру культури Віталія Раца за сприянням відділу культури Тячівської райдержадміністрації побував у селі Новоселиця, де записав обрядові весільні пісні у виконанні учасників фольклорного колективу «Мрія», які зібралися у сільському клубі (завідувач клубом Кошілка Г.І.). І знову неабияке враження справили на гостя старовинні пісні, які збереглися у високогірних селах нашого краю. У лютому поточного року фольклорист та працівники Ужгородського музею архітектури та етнографії Віталій Рак і Михайло Рекрут завітали у бібліотеку села Руська Мокра Тячівського району, де записали народні пісні та мелодії від жителів цього села: Марії Лазур, Ганни Менджул, Василини Павлюк, Валерія Мацолі, баяніста Михайла Костяка. Тоді ж Н. Інагакі відвідав сусідні села Лопухів та Красна, де також записав місцевий фольклор у виконанні троїстих музик і гру на дрімбі від Марії Сойми.

І хоча відео- та аудіотека японського дослідника поповнилася вже цілою низкою колоритних взірців традиційного народного мистецтва найзахіднішого закарпатського регіону Мараморощини, його цікавість до мешканців регіону та інтерес до самотнього фольклору не знизилися. Перед від'їздом Норіо Інагакі пообіцяв восени приїхати знову, щоб записати фрагменти тутешніх давніх народних обрядів, пісенні й танцювальні цікавинки, які ще збереглися у пам'яті аматорів фольклору.

Мене особисто особливо вражає щира зацікавленість фольклориста з далекої, високотехнологічної і наразі досить космополітичної Японії

Учасники фольклорного колективу «Мрія» села Новоселиця Тячівського району в ході запису (м. Тячів, жовтень 2016 року).

нематеріальними проявами автентичної культури Мараморощини. Не може не радувати, що попри нинішні прагматичні часи, наш край час від часу потрапляє в поле зору серйозних і послідовних дослідників фольклорного багатства, нехай поки поодиноких і не вітчизняних. Воістину – велике видиться здалеку, але шукати його слід в малому. При цьому пригадуються відверті слова німецького письменника Фрідріха Боденштедта, сказані ним ще в далекому 1845 році: «У жодній країні дерево народної поезії не видало таких великих плодів, ніде дух народу не виявився в піснях так живо і правдиво, як серед українців. Який захопливий подих туги, які глибокі, людяні почування в піснях, що їх співає козак на чужині! Яка ніжність у парі з мужньою силою пронизує його любовні пісні. Справді, народ, що міг співати такі пісні і любоватися ними, не міг стояти на низькому ступені освіти. Цікаво, що українська народна поезія дуже подібна іноді своєю формою до поезії найбільш освічених народів Західної Європи».

Я готовий підписатися під кожним словом цього літератора. А щодо української пісні — вона є однією із святинь нашого народу, його найціннішим, поряд з мовою, духовним скарбом, гордістю і красою, геніальною поетичною біографією. Український народ створив так багато пісень, що якби кожного дня вивчати одну нову пісню, на вивчення усіх не вистачило б людського життя. «Пісня супроводжує українця від колиски до могили, бо не було значної події в житті народу, нема такого людського почуття, яке б не озвалось в українській пісні

Вокальний жіночий ансамбль клубу села Новобарово Тячівського району під час фільмування (м. Тячів, лютий 2016 року).

ніжністю струни чи рокотанням грому». Жити в Україні і не знати народних пісень просто не можна.

Тому закликаю читачів – плекаймо найменші прояви нашої нематеріальної автентичної культури, зберігаймо, поширюймо і вивчаймо рідні колоритні мелодії в оригінальному неповторному звучанні, а танці у їх первісному виконанні. Зарубіжні дослідники це чудово, але відповідальність перед пращурами за нашу культурну спадщину несеми ми і тільки ми.

Ярослав ОДОВІЧУК
спеціально для часопису
«Український вісник»
за матеріалами з відкритих джерел.

Норіо Інагакі з місцевими аматорами фольклору під час відвідин села Руська Мокра Тячівського району (лютий 2020 року).

мовами, тому перекладач не знадобився, з цією роллю цілком справляються наші краєзнавці.

Від початку свого дослідження Норіо Інагакі вже мав нагоду познайомитись із культурною спадщиною в сусідній Івано-Франківській області та на Закарпатті, де вивчав волоський колорит у пісенно-танцювальних традиціях Виноградівщини. Також в рамках своїх «польових досліджень» вчений неодноразово відвідував і різні регіони Мараморощини. Зокрема, у лютому 2016 року на базі Тячівського районного будинку культури, Н. Інагакі вже записав автентичний музичний матеріал у виконанні народних троїстих музик родини Маньо (районний будинок культури, керівник Йосип Чернявець), скрипаля Івана Шімана (селище. Солотвино) і старовинні народні пісні від вокального ансамблю клубу села Новобарово (керівник Валентина Лар). Колоритні мараморошські мелодії в оригінальному, неповторному звучанні, що оживали на струнах і клавішах віртуозних виконавців, переконали дослідника, що в румунській лівобережної культури і закарпатської по правий берег Тиси спільне коріння. І що окремі мелодії, які він вважав румунськими, насправді за походженням з наших країв, а поширення набули по всій Мараморощині. У жовтні 2016 року японський дослідник у супроводі завідувача відділу народної творчості обласного організаційно-

Чи законно далеКО-ВІДсторонились Вівторники...

Вірним і постійним читачам нашої української преси, зокрема *Українського Вісника*, відомо про *Вівторників*, оте непідпільне Негостинське угруповання, а це на славній Буковині, яке складають тільки найщиріші українці і тільки за фахом пенсіонери, і тільки мужчини, котрі ще більше-менше чинять...

Започатковане воно тому п'ять років мараморосько-Негостинським легінем Юрієм Пережуком – Царство Небесне йому – і ми одразу признали його Шеф-вівторником, а найменування групи придумав ніхто інший як наш поет-художник-музикант Михайло Волощук.

На початку нас було п'ятеро: Юрій Пережук, Віктор Серединчук, Михайло Волощук, Михайло Григорійчук та автор цих рядків. В часі приєднався до команди Ярослав Гнатюк. Зустрічаємось щовівторка у стільнім м. Сереті, бо воно, місто, було другою столицею середньовічної Молдавії і тому, напевно, другий день тижня – вівторок – став святом великого зібрання людей, назване від тоді і по сьогодні *ярмарком!*...

На незагоєний наш пре-жаль Юра відійшов у далеку блакить, звідки постійно лине дружнім потоком до нас його щирий голос, перенасичений неповторно заразливим гумором: *Легіні-дідусі, тримайтеся купи як пальці... у кулаці, бо тільки так поборете, а неправді та негараздам покажуть ... великий палець між показним і середнім!*

І ми не можемо не наслідувати його завжди дотепної поради. Але навіть Юра – найвірніший коханець хімії, не передбачив такий чудовірус, щоб так неочікувано і жорстоко віддалив Вівторників не то що від півтора до доха метів, а від половини до двох кілометрів. На наше людське щастя мудрість вирішує все. Чудовий апаратчик, названий коротко мобільник, поборов відстань і ми знову разом..., і наші стосунки налаштувались на зовсім нове русло.

Віктор Серединчук, наприклад, вирощує особливі породисті кури, яйця котрих містять дві третини білка і одну жовтка. Випасає їх у соковитій траві над власним потоком і строго пильнує, щоб хитромудрі лисиці з Кідещуківського потоку не пробували скочувати до їхньої нори його курячих яєць...

Торік Юра розповідав Віктору науково обгрунтовано, що яєчний білок сприяє зниженню рівня холестерину в крові і таким чином

поліпшує роботу серця та судин, містить протеїн-фермент, що виробляє енергію в клітці, містить всі життєві головні амінокислоти, які сприяють роботі мозку і регенерації клітин. Одним словечком, білок яйця протистоїть старінню!...

Михайло Григорійчук пристрасний виноградар. Його подвір'я покрите вповні виноградною лозою. А виробляє він чудове червоне вино. Юра неодноразово хвалив його виріб, аромати якого часто заповнювали наші омріяння при вівторницьких зустрічах, та переконливими аргументами біохімії пояснював як червоне вино покращує виділення шлункового соку, прискорює і підсилює обмін речовин, виводить з організму токсини, бореться з анемією, запобігає утворенню тромбів, знищує мікроби, навіть і ракові клітини. Одним словечком, він потверджував таке бачення всіма даними з досліджень авторитетних вчених, котрі визнають червоне вино найкориснішим продуктом на землі, еліксиром здоров'я і довголіття!...

Ми, решта Вівторників, довідавшись про таке мудре заняття наших товаришів, не могли так собі просто сидіти і нічого не діяти. Глибоко роздумуючи, вирішили: Підемо їх поздоровити так, по-братськи, бо справжні товариші проявляються тільки у біді! А біда в тому, що нинішній закон про запобігання захворюванням Ковідом-19 дозволяє зустрічі тільки до трьох осіб.

І так вчинили рішучий крок: Пожертвували нашими дружніми бажаннями бути всі разом, та пригадавши спільним зусиллям мушкетерську присягу/закон *Всі за одного, два на всіх (!)*, відвідуємо по одному і по черговому, але тільки від семи до одинадцяти або з одинадцяти до двадцяти двох годин, і Віктора, і Михайла, згідно з передбаченнями другої точки Декларації на власну відповідальність: *Забезпечення головними продуктами харчування осіб*. Таким чином не перевищуємо віщу цифру три, підпорядковуємося закону та уникаємо неприємності пошкодити пенсії на один рік!...

А вони, наші друзі, славні Вівторники, щедрі, гостинні, терпеливі, угощають вірних товаришів, бо переконані науково, що яйця й вино принесуть всім добро!...

Свєсібій ФРАСИНЮК

ПІД ПАНДЕМІЄЮ КОВІД-19

Ця пандемія несподівано проникла в наше життя охоплюючи усі головні галузі, що забезпечують наші **кощоденні** життєві потреби та бажання нашого звичайного життя, з якими звикли і які донедавна, задовільняли нас.

Тепер ми стали боятися, бо становище безпрецедентне, ми не можемо його контролювати і не знаємо як до нього підступити.

Переживаємо за наших близьких, за наших дідусів та бабусь-які більш уразливі, за родичів, близьких або далеких.

Також переживаємо за себе, за наше здоров'я, бо не відомо, як може рягувати організм на цей відомий вірус і як це може вплинути на нас з психосоматичної точки зору.

Не впевнені в нашому майбутньому, не знаємо як зміниться життя, з яким ми звикли.

Також не впевнені в наших простих жестах, котрі до цих пір були природними. Наприклад, замикає двері на ключ, коли виходимо з дому, треба дезінфектувати і руки, і ключ, мити милом за кожним разом руки.

Не менш спокійні і з точки зору професійної та економічної ситуації, тому що треба сидіти вдома та звідси працювати on-line. Це більш надійний та безпечний варіант, це

більш **прийнятний** варіант усіма тими, хто працює у різних галузях, з метою зменшити число можливих заражень та вберегти від інфекцій громаду.

А щодо святкування Великодня та розгортання культурних подій, а також про навчання та інші актуальні проблеми постараюсь написати у цій статті.

Починаючи з Великого посту, в усіх наших православних церквах зазвичай відбувалися урочисті Служби. Отці порадили усім вірянам не приходити до храму, а молитися удома, тому що кожна церква має можливість передавати і передає усі відправи.

Відтоді до сьогодні єдиними засобами подолання пандемії справді є тільки жорсткий карантин.

На жаль під цим сценарієм відбулися святкування Великодня 19 квітня, коли люди міліонами приходили до церкви «христосатися» й святити паски. А перед тим, на страсному тижні масово йшли до сповіді й причастя. А ще через тиждень масово збиралися на цвинтарях поминати померлих.

По селах на Вербну неділю розносили посвячені гілки до кожного дому, а паски святили біля дому, коли священики разом з службовцями церковного комітету проходи-

ли вулицями, посвячуючи великодні прибрані кошики і тих, хто стояв біля них. Головне, що усі бажаючі мали нагоду посвятити паскальну традиційну їжу і могли водночас зберегти своє здоров'я.

Піклування про охорону здоров'я під час поширення коронавірусу є цілком зрозуміле і логічне. Міністерство Освіти позакривала усі школи та почалося «дистанційне навчання». За допомоги українських хороших людей і нашого депутата Миколи Мирослава Петрецького були закуплені таблетки, комп'ютери та ноутбуки для вирішення дистанційного навчання учнями, в яких скрутне матеріальне становище, що би могли продовжувати навчальний процес.

2020 рік – став найвисокоснішим із всіх високосних років: зима без снігу, Хрещення без ополонки, Паска без вірян, школа без учнів і вчителів, робота без робочих, весілля без забави, день народження без подарунків і гостей, вбивча війна без пострілів по всьому світу.

Дай нам, Боже, пережити весь цей жах без втрати наших близьких, рідних та друзів. Хай здоров'я не обминає нас з вами! Хай щастить!

*Христос воскрес!
Воістину воскрес!*

Ярослава ШТЕЛЯК
кореспондент

НЕГОСТИНСЬКІ БУВАЛЬЩИНИ

Тодосій

Тодосій це звичайний селянин-хлібороб, який жив в Негостині десь посередині минулого століття та який, як і всі його односельчани тодішніх часів, понад все любив свій клаптик землі, свою худобу, але, може, більше, ніж інші, мав почуття гумору. Тому і збереглась його фігура у колективній пам'яті негостинців (головно негостинців старшого віку). Але час – не стоїть на місці, він, як вихор, забирає із собою все, людей, спогади, і залишає тільки забуття. Тому-то й згадаємо Тодосія для молодого покоління. Був Тодосій дуже акуратний господар. Розповідали, що у жнива, коли збирав білий хліб (жито, пшеницю), то на стерні за ним не треба було згрібати колосся граблями (як це робила більшість газдів), бо за ним не залишалося жодного колосочка, все клав у снопи, а снопи в'язав всі однакові, у яких колосся стояло рівненько, бо побивав стебло праником. Для тих, які не знають, сніп перев'язували перевеслом. Перевесла робили вдома, найбільше із житньої соломи. Та частина снопа, що має колосся, називається «чука», а протилежна «гузир». Пов'язані снопи складали у клані. Кланя (40 снопів) складалася із двох півклань по 20 снопів. Клали снопи навхрест (у чотири сторони), гузирами зовні, чуками досередини, аби під час дощу колос не мочився. На Тодосієвій ниві клані стояли одна проти другої, як шнурок, а були так добре поставлені, що ніякий вітер не міг їх розвалити. Розповідали, що одного разу, коли забирав сіно додому, зв'язвся вітер, і Тодосій ніяк не міг покласти його на фіру. Розлючений, він обернувся плечима до вітру, скинув штани і закричав: «На вій, як не лишаєш мене класти фіру!»

Коли у 1962 р. майже всі негостинці записались у колгосп, Тодосій у той час, у похилому віці, вже не займався господарством, передав його синові, а про колгосп навіть не хотів чути. До самої смерті, скільки ще міг ходити пішки до Серету і мусів минати попри колгосп, то він жмурих очі і просив перехожих, аби його перевели, бо він не може дивитись в ту сторону.

А я розкажу ось про такий випадок. Одного дня ідемо ми з школи, з міста Серету. Із бокової вулиці вийшов дід Тодосій. Коли ми наздогнали діда, поздоровились:

- Добрий день, вуйку!
- Най вам бог дасть здоров'я, діточки!
- А ви звідки йдете, з школи?
- З школи вуйку, з школи.
- Гм.. з школи кажете. Ану, скажіть дідові, що вас там ті директори научили?

А наш однокласник Василь, той самий, що вів діда одного вітвірка попри колгосп і саме просто нього сказав дідові відкрити очі, бо вже проминули, каже:

– Вуйку, багато вони нас навчили. Казали, що тепер, відколи колгосп, нема їсти задурно. У колгоспі, хто не робить, той не їсть. Сталін казав «кто не работает, тот не кушает». Так що усіх старих, таких як ви, будуть вести фірами у поле, аби проганяли з ланів горобців та ворон, аби ті не робили шкоди, а тих, що не схочуть, то будуть вішати.

– Ах ти, Абруме остатний, ах ти шибенику, а запавбиси ти з своїм колгоспом і з своїм Сталіном!

І дід довго стояв посеред дороги, дивився нам услід і галасував, розмахуючи палицею.

Палагієна призьба

Давня традиційна негостинська хата – на одну, дві або три кімнати з хоромами обов'язково мала у заміжних газдів ґанок, а у решта газдів – призьбу (по негостинському приспу). Приспа була знадвору вздовж цілої хати. Вона мала приблизно 50-60 см. ширини, 30-40 см. висоти.

Яку роль мала приспа?

Приспа затримувала теплоту у хаті. Тут відпочивали після денної роботи, спали у задушливі літні ночі. У вільний від роботи час, вечорами, у свята сусіди сходилися одні до одних, сідали на призьбу і бесідували. Осінню, коли лупили кукурудзу просушували на призьбі. Вгорі, під стріхою, над призьбою була жердка, на яку господиня клала сушити випрану білизну, або виносила її провітрювати. Робили призьбу із чорної або жовтої глини, яку перемішували з водою і

соломою. Так заготовлену глину клали коло стіни і добре набивали. Після того як добре висохло, призьбу гладили. Для гладження глина приготівлялася так: до одної частини піскованої жовтої глини додавали дві частини добре розтертих кінських кізків і води. Гладили її спеціальною дощечкою. Потім щороку господині змащували її ріденькою жовтою глиною. Декотрі білили вапном.

Палагія мала малу хатину – одна кімната і хороми. Щороку вона розмішувала глину з водою і ліпила призьбу. Коли висихала, глина тріскала і розсипалася, але вперта Палагія додавала води, і як Сисіф, знову бралася за своє. Це так тривало роки. На ніякі поради вона не звертала уваги і від всякої допомоги відмовлялася. Таким чином уперта Палагія та її даремна робота залишились у пам'яті односельчан аж по сьогоднішній день.

Коли хтось працює без успіху, то в Негостині кажуть, що з його роботи «нема нічого, як із Палагієної приспи».

Пицько

Якось прийшов Пицько до сусіда Міганя у гості. Розговорились і Пицько почав скаржитись на нестатки: «Вся біда, всі злидні це через відсутність грошей».

– «От, якби я мав гроші, не жив би як тепер» – і прижмурих очі, почав Пицько уголос мріяти.

– Не журиси, Пицьку, на все є лік. З кожної ситуації є вихід. Ади, у Радівцях, у п'ятницю, на ринку продають гроші на мисочки. Лея – мисочка. Піди у п'ятницю на ринок і купи грошей скільки захочеш, навіть і цілий міх – каже сміхом Міганьо.

– Правду кажеш?

– Правду.

Пицько ледве дочекався п'ятниці. Вдосвіта, ще затемна, подався пішки до Радівців, аби був на ринку між першими купцями. Цілий день простояв Пицько на ринку. І перед вечором, коли вже ринок опустів, пішов сумний додому.

На другий день до Міганя.

– Міганю, я був учора у Радівцях на ринку, там продавали на мисочки всяку всячину, але грошей не продавав ніхто.

Професорка-пенсіонерка
Марія Н. ФРАСЕНЮК

Дитяче свято

1 Червня – це твій день, дорога дитино! Знай, що кожний день – твій день. Не забудь, що будь-який день доданий до твоїх днів, має велике значення. Тому поспробуй робити із будь-якого дня – свято. Попробуй його позолотити добрими ділами, ввічливістю і поважанням. Побудуй із всіх твоїх днів ряд із золота, котрого носиш із гордістю і даруй наслідникам твоїм. Завжди твій день є ясний, з лазуровим небом, із блискучими квітами під сонцем, із птахами у небі.

Твій день означає початок літа – початок життя.

Хай все, що бачиш круг себе, допоможе тобі вирушати в життя освітленим і теплим – як сонце, ясным, як небо.

Все це хай тобі допоможе прославитися як людина.

Будь зберігачем традицій свого народу!

Будь гарантом нашого існування на цьому світі. Я бажаю з цілого серця «На многая літа», дорога дитино!

Артемізія ҐЕОРГІЙ

Кажуть, що доля кожної людини написана ще до її народження. А всіх, хто приходить у цей широкий світ, Господь обдаровує певним талантом. Хтось знайшов своє щастя у навчанні дітей, хтось рятує людські життя, хтось уміє торкнутися словом найвіддаленіших куточків людського серця. А для наших гуцулів, котрі прикипіли душою до безмежно красивих Карпатських гір, доля обрала для них покликання, головне для жіночого роду, до вишивання. Вони і ткали і вишивали хустки, рушники, сорочки. Це були запаси справжнього добра, бо вишивати – долю закликати, а дарувати – добро примножувати. Кожна жінка, дівчина вкладала у вишиванки свої бажання, сподівання на щастя. Ці чудеса створювалися під мелодії чудових народних пісень, у яких душа народу, його талант і творча сила. Це на здоров'я, на добро, на радість. Нинішнє бурхливе життя з новими технологіями, комп'ютеризацією та інтернетом швидко змінює все навколо, але невмирущими залишаються в народі його мова, пісенна душа і любов до вишивання.

Вишиті мережі сорочки, прегарні хустки й рушники знайдуться майже в кожній хаті, чи то в скринях, чи на стінах, чи на одязі старших, бо коріння тих вишивок прадавнє: вишивали наші мами, бабусі, прабабусі. Тому, коли наближається свято Христове, господині готують кошики до освячення паски, накриваючи їх найкращим рушником.

Вишитий рушник має символічне значення, передусім він є оберегом, що захищає житло та долю людини від усього лихого. Він супроводжував людину протягом усього життя, використовувався в багатьох обрядах. Кожна дівчина мусила

Рушники

власноруч вишити рушник до свого весілля, адже він – символ щасливого подружнього життя. На рушник ставали молоді у церкві під час вінчання. На нього приймала новонароджене дитя повитуха. Шкода, що нині цей звичай майже утрачено. Рушником накривають хліб, хлібом-сіллю на рушнику зустрічають дорогих гостей /сьогодні ще є цей звичай/. Його вивішують на вікно на знак того, що в хаті хтось помер. Широко використовувався рушник і в жнивварських обрядах. Ним скріплювали купівлю – продаж. На ньому підіймали першу колоду, будуючи хату. Тим, хто зводив хату, також дарували рушники.

Як і раніше, сьогодні рушниками прикрашають образи, портрети родичів, дзеркала. В традиційному помешканні рушники вивішували саме в тих місцях – над дверима та вікнами – звідки могли б з'явитися злі сили. Символіка вишивки та кольорове наповнення – це своєрідне відтворення світогляду народу, його смаків, духовних витоків. Найчастіше на рушниках зображають «Дерево життя» та «Берегиню» – давню богиню роду. Рушники можна поділити на побутові /для витирання обличчя, посуду/, декоративні /для оздоблення житла/ та обрядові /використовуються в обрядах/. На ікони обов'язково ставлять рушники з ангелами. А до Великодня вишивають рушники та серветки з пасхальним мотивом /паскою, свічкою, писанкою/. Щоб закінчити вишивання на час, жінки, дівчата готували і разом вишивали майже до ранку співаючи, жартуючи.

На превеликий жаль, цього року Великоднє свято святкувалося з сльозами, сумом, без рідних, без приятелів, через цей нещасний вірус, який ужалобив весь світ.

Але народ не втратив віру у Бога. Ось, що оповіла мені гуцулка Параска Тодірашко /80 р./: «Я приготую кошик так, як і кожного року, поставлю його на лавку надворі на ніч святу, а рано візьму його, бо я певна що ангелі, котрі обороняють мою хату, посвічуть кошик з стравою, з писанками найкращими, із вишитим рушником».

Панотець після служби Воскресіння, ходив коло хат і кропив свяченою водою кошики, залишені надворі. 13 квітня знайшли бечку на воротах.

Артемізія ҐЕОРГІЙ

«НЕДІЛЬНИКИ» ТА КОРОНАВІРУС

Хочу пояснити, що означає «недільники», щоб не подумали, що йдеться про таких, що не роблять нічого.

Багато читачів «Українського вісника» дізналися, що у місті Сереті щовівторка, а саме, коли є торговиця, тобто «Базар», зустрічаються місцеві українці з Негостини.

Маючи на увазі, що йдеться про вівторок, вони називали себе «вівторниками».

Так що група «українців» з громади Дарманешти назвала себе «недільниками», тому що вони зустрічалися у неділю!

До 2012 року вони зустрічалися чи то у бібліотеці села Марицея, чи то в домі культури того ж села Марицея, а подеколи навіть у корчмі!

Члени цього «клубу» читали українські газети, дивилися «відео», де могли побачити «касети», на яких показувалися фестивалі «Співжиття», але й інші матеріали.

Розв'язали ребуси, грали «судоку» та «скраббл».

Треба нагадати, що ми «втручалися і в політику»!

В чотири роки ми обдумували, як затримати для «наших» якнайбільше голосів. Це була тяжка справа! Одні «окраїнці» просто нам /чи мені/, казали: «А що там нам дасть СУР?»

Я їм пояснив, що СУР допомагає учням, що дає грошей на будівництво церков у наших селах. Так вони дізналися скільки грошей дав СУР у Марицейці, Марицеї, та у Дарманештах: їдеться про багато мільйонів!

Після кожних виборів я дивувався, що голосів за СУР було щось «скупо». Але правда була сказана одним господарем села Марицейка. Голова однієї партії громади Дарманешти дав кілька «диць» /як казав покійний Юрій Чига/ у корчмі, де знаходилися стільки «клієнтів», скільки пальців на одній руці!

Один із тих клієнтів сказав мені: «Це наш тато, дав нам по сто грамів!»

Що тут можна сказати?

Першого лютого 2012 р. я вийшов на пенсію, так що бібліотеку та дім культури /камін/ закрили. Нині «камін» став тільки пам'яткою!

Наш «клуб» змінив місце зустрічі, тобто пішов на «базар», який діяв щонеділі у Дарманештах.

Там ми при «мічах» та кількох пугарів водки продовжували зустрічатися, нібито «підпільно»!

Маючи на увазі, що недалеко від базару знаходиться цвинтар села Марицея, то я та професор Дмитро Шведуняк, Іван Кирилук, Іван Голійчук кожного року на святого Юрія приходили на цвинтар, щоб згадати добрим словом тих, що мали ім'я Юрій.

Йдеться про Юрія Ракочу, Юрія Барбіра /Юрка/, Юрія Лукана, Юрія Миколайчука /Дзюника/,

Юрія Хом'юка /Гомця/ та Юрія Велничука /Джогана/.

Але настали тяжкі часи, напала на нас хвороба коронавірус, так що ми розійшлися, «як мишенята», поміж людей. Наказали: сидіть дома і усе буде гаразд!

Так що ми рмовляємо тільки по «мобілі», а на Святого Юрія не були на цвинтарі, не запалили свічки на їх гробах, не згадали коло могили Юрія Ракочу, не поклали квіти, не запалили свічку, не декламували його вірші.

Закінчиться із коронавірусом, тоді ми негайно підемо на цвинтар.

Висилаю кілька фото: «камін», Хом'юк читає вірші Юрія Ракочі, пан Шведуняк коло могили Юрія Ракочі, могила батьків пана Ракочі та пана Ракочі.

Микола КУРИЛЮК

Фото автора

Михайло ГАФІЯ ТРАЙСТА

Сарсаїл Фонбіс Дияволенко лежав на своєму дивані, попихкуючи набитою чортовим зіллям люлькою, раз у раз попивав з чаші, зробленої з людського черепа, вогняного напою, якого тут, у його підземному світі, називали «Сатанським еліксиром», закушував квашеними бісовськими грибами і щось мимрив собі під вусом.

Ні, він не мугикав пісеньку, як це здалося його улюбленій дружині Завістії Бісовіївній (Чортоморенко по батькові). Навіщо йому мугикати пісеньку, коли з тамтого світу, до його вух доліталі християнські недобрі вістки. Якийсь там Влад Дракуля Воде – господар Мунтенії, який почав поводитися зовсім по-християнськи – саджає на палю всіх бояр, що продали свою душу йому, Сарсаїлу Фонбісу Дияволенкові! А до того, той самий Дракуля обіцяв подарувати кочовикам один з мунтянських країв, щоб ці заснували в ньому свою державу – Велику Кочовиколандію.

Неприємні християнські вістки підвердила і його дорогенька донечка Люципера Сарсаїлівна, яка тільки-що повернулася з поверхні землі.

– Ой, батеньку! Ой, миленький! Якби ти знав що витворює отой бояровбивця?!..

– Хто? – запитав Сарсаїл, ніби-то не знав про кого йде мова.

– Хто інший, як не отой Влад Дракуля Воде – господар Мунтенії.

– І що він витворює? – спокійним голосом запитав Сарсаїл.

– Зібрав усіх кочовиків, обіцяв їм дати Спатени – край, що знаходиться між Бирбитестями та Албою, де би оці заснували собі державу – Велику Кочовиколандію.

– Так це правда? – запитав Дияволенко.

– Правда, батеньку, правда, голу-боньку!

– А навіщо це йому? – запитав здивовано.

– Як навіщо, хіба ти не чув?

– Хіба почуєш все?

– Та він зібрав всіх оцих бродяг і хоче післати їх на війну з поганами-нехристиянами, як називають вони народів, що не вірять у того, котрий скинув тебе, батечку, з небесних висот. Як вони їх переможуть, осоромлять все твоє підземне царство. Вони, батеньку, готові напасти й на твій Гадес!

– Не посміють! – тупнув ногою Сарсаїл.

– Посміють, батеньку, посміють, ще і як посміють!

– Я не дозволю!

– Не дозволь їм, батеньку, не дозволь!

Сарсаїл Фонбіс Дияволенко перекинувся через голову і перетворився на великого чорного крука, який розкривши свої величезні крила, вилетів з підземно-

ВЛАД ДРАКУЛЯ ВОДЕ ТА ХОРОБРІ КОЧОВИКИ

го царства і полетів над світом аж до табору кочовиків, щоб переконатися на власні очі, що і як.

Кочовики сиділи на землі навколо палаючого багаття. Дітлахи ковтали слину, лупаючи очима на печену картоплю та чавуни, в яких їхні матері готували кашу з салом, а чоловіки, попихаючи з довгих глиняних люльок, слухали старого простоволосого діда – коваля Драгіча, який наче біблійний Мойсей пророкував їм про обіцяну землю, на якій течуть молоко та мед.

– Я здавна живу та мандрую світом, всякого бачив: доброго і злого, але такого дива ще не видав, щоб ми, кочовики, мали свою країну, в якій будемо жити тільки ми. Країну, в якій будуть наші села, хати, поля та ниви, як і в інших народів. Це немріяна мрія, це весна для моєї старої кочовицької душі. Боже, поможи побачити це диво, а вже потім можу помирати спокійно.

– Дай, Господи, діду, багато років прожити! – обізвався молодий мужчина.

– Дай, Господи! – загула громада.

– Ви молоді, слухайте моєї поради, будуйте собі хати, не сваріться, жийте в згоді, бо тільки мир збереже вас і не пропаде наша мова та плем'я, щоб вам не довелося знову мандрувати світом, а щоб могли з гордістю сказати: «це моя держава!»

– Ге, – гекнув Големан. – Мабуть, спочатку варто б поділити між нами землю, щоб кожен мав свій клаптик, на якому б міг сіяти кукурудзу та садити картоплю, щоб не ходити з порожнім брюхом.

– Хто про що, а Големан про брюхо, – обізвався котрийсь з громади.

– Мовчіть, бо у всіх нас кишки ворочуть, як коти в мішку. Големан має правду! – обізвався інший.

– Та я не тільки про брюхо, а хочу сказати, що нашій новій країні-державі годиться знайти красне ім'я, славне ім'я, яке б прославило наше плем'я кочівницьке! – посмілішав Големан.

– Правду говорить! – гукнув хтось із громади.

– Правду, правду! Йй Богу, правду! – загула громада.

– А знаєте про що я мрію?... – запитав далі Големан.

– Щоб брюхо наповнити!

– Щоб кисет з тютюном завжди повен був!

– Щоб мав свою хату!

– Ет, – махнув рукою Големан. – Це все пусте, а мрію, щоб мати свій стіл! Щоб сісти за стіл разом зі муєрею та коконами, а ще й друзів запросити в гості і погуляти за своїм столом, у своєму рідному селі, у своїй рідній країні, якій мусимо знайти красне ім'я, гарне ім'я, яке б прославило наше кочівницьке плем'я! –

закінчив свою промову Големан.

– Го, го, братіки милі! Коби то так просто – сів за стіл і гуляй душе – веселись. То воно не лихе діло мати свій стіл, свою хату, село, державу, яка б славилася на весь світ, але для цього нам треба мати мудрих мужів, які бодай би знали письма...

– Може, б тебе – мудрого над нами начальником поставити? – засміявся хтось з громади.

– А він писати не вміє! – крикнув хтось.

– Та де не вміє, він так пише ложкою, що аж за вухами тріщить.

– Е, братіки, жартуйте здорові, але тут таке діло, що без письма не обійдешся, бо це все треба на папір поставити! Бо слова це вітер, а папір...

Мірчові не вдалось доказати наскільки вартий папір, бо Бурда піднявся з землі, аж підстрибнув і загорлав на весь рот:

– Ти правду кажеш, Мірчо! Пускаєш слова на вітер, як пусту полову. Ліпше б ти говорив про мамалигу, бриндзю та сало! Це головне в житті! Коли будемо мати чим келюх напхати і кухоль пива перевернути, потім уже будемо й про нашу країну говорити, а коли в череві пусто, то можеш мати і сто паперів, то все голодним залишишся!

– Огов! А що це напало на вас?! – крикнув Кукавель. Всі робите з мухи слона, а з комара верблюда. Опам'ятайтесь, люди божі! Бо не все так, як вам здається. Ви не питаєтесь, чому господар Мунтенії вам землю дає? Хто зна, який ворог на нього нападає, а хто зна чи він нас на війну не відправляє? Га, ви думали про це?

– Го-го, Кукавелю, то ти робиш з мухи слона, як бачу, тобі війни забажалось?, – кинув хтось з громади.

– А тоді навіщо він нас зброєю обдарував, га?!

Громада замовкла. Кожен задумався над словами Кукавеля. Тишу розірвав голос Борщминдра:

– Раз війна, то війна! Фе, та ми ж не боягузи! Хіба в нас немає рук?!

– Але в нас є й ноги, щоб могли втікати, – кинув хтось у жарт.

Громада зареготала, але Борщминдру, ніби й не почув, говорив далі:

– Якщо на нас нападе ворог то ми захистимо нашу славу державу, бо у наших жилах тече хоробра кров, а не якісь помії, чи не так, мої брати?!

– Так! Так! – загув табір.

– Я так і знав! – додав Борщминдру.

– Ваша хоробрість не варта гнилої цибулі! – крикнув Големан.

«Кра!.. Кра!.. Кра!..» – почувся над

(Продовження на 16 стор.)

«МОСКАЛЬ-ЧАРІВНИК»?

*«Ти, брате, любиш Русь,
Як хліб і кусень сала...»*
Іван Франко

Оця проклята пандемія коронавірусу тримає мене між чотирма стінами, отож волею-неволею, крім виконання професійних обов'язків /«Український вісник» мусить виходити!/, коротаю час і перед телевізором, екран якого /колись його називали «голубим», а тепер він кольоровий/ приносить сяку-таку розраду.

Одного вечора натрапляю на літературну передачу по першому каналу Національного телебачення під назвою «Сто на сто». Ведучий програми бере інтерв'ю у російського письменника «європейського рівня», чий два романи вийшли у перекладі на румунську мову /не називатиму його прізвища/.

Виявляється, романіст народився у Києві, володіє українською мовою, любить Україну, тужить за містом над Дніпром, в якому побачив світ.

Та ось, ведучий програми запитує російського письменника про те, як ставиться він до «гібридної війни», що точиться на Сході України. Вчорашній «киянин» заявляє, що політикою не займається, він переконаний «пацифіст», він прихильник злагоди й

порозуміння. Та коли ведучий починає настоювати, романіст раптом скидає маску москаля – «чарівника», показує своє справжнє «нутро». Не вболіває за жертвами так званої «гібридної війни», за руїнами і спустошеннями у зонах конфлікту, за стражданнями цивільного населення.

Мовляв, такого не повинно би бути, адже росіяни, українці, білоруси – це єдиний народ, у них спільна історія, спільні князі, спільна культура. То ж навіщо їм «штучно» відокремлюватися? Отож, біда не у великоімперській московській політиці, біда в роздільності, якби не вона, роздільність, все було б гаразд. А втім, він тільки письменник і політикою не займається...

ПІРАТСЬКА РЕСПУБЛІКА НА ДНІПРІ?

Історія України часів Київської Русі і Козаччини перекинуто тлумачиться не тільки московськими «істориками» і політиканами, імперськими ностальгіками. Через необізнаність історичні реалії часто подаються хибно і в наукових трактатах, у підручниках з історії, виносяться на телеекрани. Наприклад, кілька років тому, перекладаючи підручник з історії, затверджений Міністерством освіти Румунії, про виникнення великих держав світу, я «дізнався», що Російська держава

виникла у Києві !!!, що князі Ігор, Володимир, Святослав та інші були її князями. Стає, приміром, смішно й гірко, коли деякі теле-неуки плутають козаків з казахами і таке подібне.

Ось, є такий телеканал «Нет джео піпл», який має енциклопедичний характер, подаючи інформації про певні визначні моменти з світової історії – цікаві і повчальні, але й він іноді має прикрі збочення.

Одного вечора натрапляю по цьому каналу на передачу про середземноморських і чорноморських піратів. Цікаво, адже у Середземному морі ще з античних часів діяли морські розбійники і грабували судна, які перевозили цінні вантажі. Деякі з них «прославилися», ставши грозою морських просторів.

Певна річ, піратство не оминуло і Чорного моря. Та автори передачі залічують до чорноморських піратів і запорізьких козаків. Більше того – вони заявляють, що за дніпровськими порогами козаки заснували Піратську Республіку – Запорізьку Січ! Отже запорізьке козацтво не захищало свій край, не захищало православ'я від турків-бусурманів чи від польського загарбництва, а було розбійницькою Республікою! Не за волю і віру боролися запорізькі козаки, а тільки за здобич, а славні гетьмани були розбійницькими главарями!

ІЛЬКО-МУЛЕР І ПАДІННЯ БЕРЛІНУ!

Мій тато, Ілько-мулер, так його називали люди – був австрійським вояком Першої світової війни, воював проти москалів у Карпатах, був поранений і взятий у полон, лежав у шпиталі у Москві, мучився потім у лагерьі у пісках Середньої Азії і повернувся додому аж через сім років з кулею, яка глибоко застрягла йому клубі правої ноги. Він розповідав нам, дітям, вечорами про жахи і страхіття війни, і ми слухали його розповідь, як страшну казку.

Десять років на початку п'ятдесятих років минулого сторіччя відбулася друга грошова реформа, через яку Ілько-мулер втратив великі гроші, які збирав своїм мулярством на віно старшим дочкам /у нашій хаті було восьмеро дітей – п'ятеро дівчат і троє хлопців/. Та через грошову реформу

весь його набуток пішов за вітром.

Саме тоді у кінематографі міста Серету йшов радянський фільм «Падіння Берліну», в якому «доблесна» Червона Армія переможно дійшла до лігвища ненависних гітлерівців –

Друге падіння Берліну.

Берліну. Все місто, а заодно і цілі Руснаки, передмістя, де стояла наша хата, ходили бачити той фільм, бо гроші геть знецінилися. Ми, дітлахи,

дивилися той фільм по кілька разів, захоплювалися, наприклад, безстрашним воїном Альошею, роль якого виконував знаменитий радянський актор, він чинив бойові чудеса, громив фашистів з автомата, вбивав їх прикладом зброї, кулаками – ніхто не міг встояти проти Альоші.

Одного дня, наслухавшись нас, пішов у кіно і тато, і ми ледве чекали почути його враження про побачене.

А тато зневажливо махнув рукою, заперечливо похитав головою і каже:

– Мой діти, то все брехня. Хто видів, аби на фронті вояки були як на параді: чисті, нашпановані, виголені, буцматі. Таке як висидишся дні і ночі у дикунках, деколи по кілька тижнів, то станеш брудний, вошивий, голодний, невиспаний, немитий і зарослий бородою. У вашому фільмі то все брехня, лиш би людей дурити. Вас можуть затуманити, а не мене. Бо я то пережив...

Михайло МИХАЙЛЮК

«Всесвітній день вишиванки».

Щороку в третій четвер травня відзначається «Всесвітній день вишиванки».

Свято було засноване в Чернівцях у 2006 році. Студенти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича запропонували ідею акції «Всесвітній день вишиванки» і прийшли одного дня в українському традиційному одязі. Спочатку акцію підтримали кілька десятків студентів і викладачів університету, але в подальші роки свято вийшло на всеукраїнський рівень, до нього приєдналася українська діаспора по всьому світу, а також всі охочі підтримати Україну.

Українська вишиванка, нарівні з українською писанкою, є одним із яскравих символів української культури. До того ж, одягаючи вишиту сорочку, демонструєш не тільки її красу й унікальність, але й засвідчуєш свою приналежність до віковичної української культурної традиції.

Василь СИМОНЕНКО

ВИШИВАЛЬНИЦІ

Вигаптуй на небо райдугу-доріжку,
Простели до сонця вишивку-маніжку,
Щоб по тій доріжці з лебедями-снами
Плавати по щастя білими човнами.

Тамара КОЛОМІЄЦЬ

БІЛЕ ПОЛЕ ПОЛОТНЯНЕ

Біле поле полотняне,
рівно ткане, чисто пране.
А по ньому голка ходить,
за собою нитку водить.
Покрутнеться так і сьак –
зацвіте червоний мак.
Зазирне і там і тут –
василечки зацвітуть.
Застрибає навпрошки –
зажовтіють колоски.
А як пройдеться поволі –
заряхтять листочки в полі.
Біле поле полотняне
рушником барвистим стане.

Леся ХРАПЛИВА

НАРОДНИЙ ОДЯГ

Коли вмию мамі
І миски й ложки,
Мама дасть сорочку
Вишиту в квітки.

А чемненька буду,
Вивчу в школі все,
То бабуся плахту *
Ткану принесє.

Назбираю в лісі
Тіточці грибків,
Тітка дасть намиста
П'ятдесят рядків.

А поможу білля
Випрати сестрі,
Дасть мені сестричка
Гарні стрічки дві.

А грядки пополю,
Батько на кінець
Купить мені в місті
Добрий жупанець.

Ще піду я в поле
Та нарву квіток,
І сама я вміло
Виплету вінок.

А одягну все це,
Скаже цілий світ:
– Ось вам українка,
Наче маків квіт!

Марія ХОРОСНИЦЬКА

В НАШІМ ДОМІ

Всі хвилини вільні
в нашій домі — спільні.
Батько щось ладнає,
мати вишиває...

І мене вчить мати
також вишивати.
Спершу все для Галі –
для моєї лялі,
потім по стібочку
братові сорочку...

Вишиває навчуся,
як уміє ненька,
вишию з любов'ю
рушничок чудовий
на портрет Шевченка.

ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКАЗКИ ПРО ВИШИВАНКУ

Не лінуйся, дівонько, рушники вишивати – буде чим гостей шанувати.

Хата без рушників, що оселя без дітей.

Як неділя, то й сорочка біла.

У кого мати рідненька, у того сорочка біленька і голівка гладенька.

Якщо дощ намочив перший раз одягнену сорочку – на багатство.

Хто має дочки, той ходить без сорочки, а хто має сини, той готує сумки.

Хай стелиться вам доля рушниками.

Бідний на сорочку старається, а багатий і кожуха цурається.

Рукави – як писанка, а личко – як маків цвіт.

Як неділя, то й сорочка біла.

У наших хазяйок по сто сорочок, а в мене одна – та й та біла щодня.

Хочеш сорочку мати — не треба зівати.

Немає нічого, окрім сорочки, в якій мати народила.

Ближча сорочка як свита.

З миру по нитці — голому сорочка.

Сорочки на хребті нема.

Сам голий, а сорочка за пазухою.

Трясця тим багачам, що багато сороччя, а в мене однієї, та щодня біленька

Не до стида, як сорочки нема.

Пізнають хлопці і в драній сорочці.

Шкура ближче від сорочки.

Українська народна казка

Дві вивірки

Жили собі, були собі дві вивірки в густому лісі у дуплах. Однаково гарні, пушисті. Тільки не однакової вдачі. Бо одна з них цілий день трудилася: збирала горішки, гриби, жолудь і все те складала у своїй хатинці, в дуплі дерева.

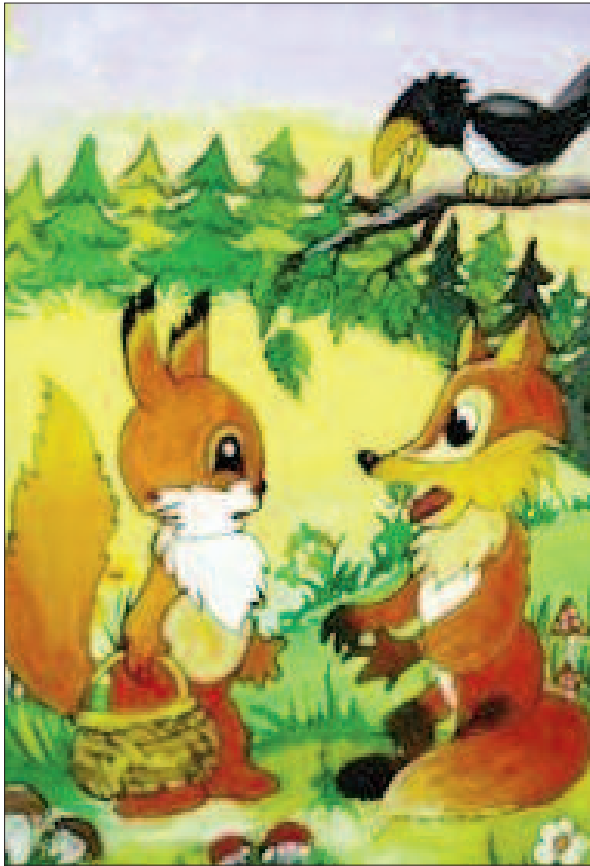
А друга була собі зовсім недбайлива. Цілими днями тільки її роботи, що стрибати з галузки на галузку, лякати пташок у гніздах або сидіти бездільно й свистати на весь бір. А схоче попоїсти – не журиться. Тож літом усюди їжі повно! То горіх, то жолудь з дуба, то шульки з ялиць і сосон, то корінці всякі. Погризе того, скубне цього – та й знову скаче собі весела, сита.

Отже, ціле літо весело прожила.

Тим часом перша вивірка, працююча та й дбайлива, наносила собі в дупло повно всякого корму. Це на зиму придбала. І вже заздалегідь устелила свою хатинку мохом, пушком і сухим листям, щоб було тепло і м'яко в зимі. Та й дверцятка приробила собі до свого дому. Добра була господиня.

Так пройшло всеньке літо, в одній вивірки – у праці й журбі, а в другій – в іграшках.

Минула вже й дощова осінь, і прийшла холодна зима. В лісі стало сумно і пусто: ні листячка, ні грибів, ні горіш-

ків. Тільки мороз і вітер, що снігами мете.

Сидить собі в тепленькому дуплі роботяща вивірка і гадки про біду не має. Ціле літо на те працювала, щоби в зимі спокійно відпочити. І м'яко їй, і тепло, і з'їсти є що. Спокійно сидить собі.

Ой, та не так жилося її ліній і легкодущій посестрі. У її дуплі ні вікон, ні дверей. Не пригадувала. Ні засобів на зиму нема, ані одного горішка! Лиш холодний вітер по хатині свище, гуляє. Сидить бідна вивірка, голодна, марна, змерзла, в клубочок звилася. Кидається по лісі туди, сюди, нічого нема –

усе замерзло. Хоч погибай з холоду та й голоду!

Аж пригадала собі убога вивірка свою пильну, роботящу сусідку та й думає собі: «Піду я до неї. Чей же поможе чим-будь, у неї гори припасів. А літом їй поверну».

Іде вона до сусідки та й несміло стукає в двері.

– Хто там?

– Я, твоя сусідка!

– Просимо, – кличе дбайлива вивірка і відчиняє двері.

Як поглянула на нещасну, помарнілу, напівмертву від студени сусідку, то зараз усе зрозуміла.

– Прошу, сідай, саме на обід натрапила! Чим хата богата... От загрийся трохи в мосі, а я приладжу тобі горішків і жолудів... На, їж на здоровлячко. Та й разом зі мною живи, мені і так скучно одиниць.

Засоромлена вивірка почала говорити:

– Але ж я не заслужила на таку доброту; я ціле літо – знаєш – гуляла.

– Нічого, – каже друга, – тепер ти також будеш дбати так, як я, бо пізнала тепер, що без праці нема добра! От, будемо разом працювати і разом жити.

Лінива на радіощах обцілувала свою добру товаришку. І відтоді жили обі вивірки разом. А ліниву вивірку біда і нужда навчили працювати. Найближчого літа лінива стала також пильною і принесла великі припаси харчів до спільної хати.

Маргі

Його інша назва - оцелот деревний. Належить до сімейства котячих, живе в основному в Центральній Америці,

але має особливість, яка відрізняє його від інших кішок - спускається з дерева вниз, як білка. Живе один,

НЕЗВИЧАЙНІ ТВАРИНИ

живиться хребетними, членистоногими та фруктами. Милі звірі живуть парами тільки під час шлюбного періоду. Маргі проводить більшу частину свого життя на дереві і нападає на свою жертву зверху, стрибаючи на неї. Через красиве забарвлення оцелоту загрожує зникнення, тому що на нього полюють бракон'єри.

Карликовий козел

Мініатюрного козла називають твариною без проблем. Козел-пігмей може адаптуватися до будь-яких кліматичних умов, тому є таким попу-

лярним. Не проти мати компанію навіть у формі тварин іншої породи – наприклад собак. Мініатюрних кіз можна навчити і надресувати, однак це вимагає великого терпіння і часу.

Засмучена

Засмутилася студентка,
Яка в Зіни квартирує.
А Зіна її питає:
– Чому панночка сумує?

– Мав мій брат прийти до мене –
В шостій, хай це пані знає,
Та тепер уже десята,
А брата іще немає!

– Панночко, вам співчуваю,
Не веду я хитру гру.
Може «брат» ваш по дорозі
Знайшов іншу десь «сестру»?

Сліпий

Оженився на тобі, жінко,
Не кохати і любити.
Сподівався, що мені ти
Будеш смажити-варити.

Отаку хотів я жінку.
Звідки міг тоді вгадати,
Що ти, Зіко, не є встані
І себе нагодувати?

Звідки було мені знати
Без ніякої основи,
Що не можеш відрізнити
В стайні бика від корови?

Убрання Єви

– Купи мені, чоловіче,
Якесь диво, би всі знали,
Би на твою красну жінку
У селі всі задивлялись.

– Все купив би тобі, Ганно,
Купив би з чужого краю,
Та, на жаль, в моїй кишені
Зовсім я грошей не маю.

– Як купив би мені сукні,
Злотов вишиту сорочку,
То була би я, як рожа,
У зеленому садочку.

Якби ти вдягнув найскоро
Моє тіло в злотні шати,
То на чужих чоловіків
Перестала б поглядати.

– Якщо так, то певно куплю,
Вір і не дивися скрива.
Куплю те, жіночко люба,
Що в раю носила Єва...

Розумний папуга

Був сьогодні на базарі,
Взяв з собою і супругу,
Бо задумав я купити
Дуже гарного папугу.

Коли приступив до нього,
Він у клітці був із дроту.
А папуга дзьоб розз'явив
Назвав мене ідіотом!

Шанс

Перед виборами Яньо
Людам, так в селі казав:
– Той примар, що був до мене,
Геть громаду обікрав.

Тепер я є кандидатом
Тут, у рідному селі.
Ви за мене голосуйте –
Дайте шанс цей і мені...

Солодка смерть

– Скажи мені, Жозефіно,
Не ховайся так уперто.
Скажи мені, від любові
Може чоловік померти?

– Та куди, це неможливо,
Ось, сусідка наша, Перла,
Вже давно, як залюбилась,
Та розцвіла, не померла.

Михайло ВОЛОЩУК

ВЛАД ДРАКУЛЯ ВОДЕ ТА ХОРОБРІ КОЧОВИКИ

(Початок на 12 стор.)

табором голос Сарсаїли Фонбіса Дияволенка, перекиненого на крука.

Кочовики підняли погляди і слідили за польотом чорного птаха, який кружляв над їхнім табором, а далі напаскудив з висот прямо на Големанову бороду.

Всі розсміялись, а Големан навіть не встиг обтерти бороду, як по небу прогуркотіла колісниця праведного пророка Іллі, який вогняною стрілою влучив прямо в крука, тіло якого впало на землю, а бідний Сарсаїл Фонбіс Дияволенко почав втікати, горлаючи з болю.

Кочовики дивились з переляком на таке диво, тільки Големан, втираючи бороду, проклинав крука:

– Трясця твій матері! А цей би тебе... та той би тебе!..

Після довгої мовчанки старий Драгічі, важко зітхнувши, сказав:

– Не добрий це знак, дітоньки мої! Ой не добрий! Коби на нас не впала якась біда, бо моя бабця, Царство їй Небесне!, говорила, що коли над тобою кружляє крук, а ще напаскудить на тебе, то добра не чекай! Хай сохраниць нас Всевишній Ґуладжел!

– Та що ви, дядьку Драгіч, нам біду пророкуєте... це пусті небилиці, хіба ви забули, що крук це наша кочовицька птаха, вона на гаразд напаскудила на бороду Големана, – сказав Нягул.

І так кочовики, подорожуючи з Альби до Флиминди, зупинившись обідати, розговорились аж до вечора, а повечерявши, полягали спати, так і не вирішивши нічого нічогісенького.

E-mail: ukrainskyi.visnyk@gmail.com

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор

МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК

Редактор – Тереза ШЕНДРОЮ

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОЮ

Редакція: Раду Попеску № 15, Бухарест

Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724

Друкарня RCR PRINT, Бухарест, Румунія

ISSN 1223-1614

Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România